

JAVÍTÓKULCS

Művészettörténet feladatlap / VAJDA LAJOS

A FELADATOKÉRT ÖSSZESEN ADHATÓ: 20 PONT

Vajda Lajos, a magyar művészet egyik legtehetségesebb képviselője, aki bár több mint száz éve született, ma is érvényes tartalmakat közvetít gazdag, változatos és egyéni vizuális nyelven, s ez mindannyiunk számára fontos tanulságokat hordoz.

1) Életútjának három legfontosabb városában jelentős művészi-kulturális hatásokkal találkozott, amelyek művészetének meghatározói lettek.

Egészítse ki a táblázatot a megfelelő városnévvel, és a megadott városokban megismert, alkotásaiban felhasznált stílusokkal, hatásokkal, művészi-kulturális értékekkel.

(Elérhető 6 x 1/2 = 3 pont)

városok	a) Belgrád/Valjevó	Párizs	Szentendre (és környéke)
értékek, stílusok, hatások	ortodox művészet	b) konstruktivizmus/kubizmus/ szürrealizmus, c) orosz/szovjet filmművészet / filmnyelv / filmmontázs /kollázs d) törzsi művészet (afrikai, óceániai, indián)	e) népművészet / népi építészet /folklor f) ortodox művészet / ikonfestészet

2) Vajda Lajos olyan műveit látja az alábbi képeken, amelyekből jellemző, egyedi részlet/ek lettek kitarakva. Mít ábrázolnak ezek? **Válaszoljon a képek alatt!**

(Elérhető 3 pont)

		
a) TORONY/TEPLOMTORONY	b) TIGRIS	c) CSONTOK d) KERESZT

3) Nagyon rövid alkotói idő jutott számára. Műveit áttekintve mégis sok egymástól jól elkülöníthető képcsoporttal találkozunk. Ezekben több technikát, képi megoldást alkalmaz, tartalmuk változatos, egyre inkább korának kihívásaira reflektál. Műveinek sorrendje fontos alkotói útjának ismeretéhez. **Jelzze az alábbi képek keletkezésének sorrendjét számokkal 1-től 6-ig a kis négyzetekbe, és írja alájuk, hogy milyen technikával készültek!**

(Elérhető 12 x 1/2 = 6 pont)

	keletkezési sorrend, technika		keletkezési sorrend, technika
	3. PASZTELL		4. CERUZARAJZ
	6. SZÉNRAJZ		1. OLAJFESTMÉNY / OLAJKÉP / OLAJ
	2. FOTOMONTÁZS / MONTÁZS		5. PASZTELL / SZÉNRAJZ

4) Szentendre a 20. század eleje óta vonzza a festőket. A máig itt dolgozó művészek csoportját, akiket a város és a környező táj képe mellett a helyi képző- és népművészeti hagyományok inspirálnak – bár nem tartoznak egységes stílusirányzathoz – összefoglaló néven „Szentendrei iskolának” nevezik. **Soroljon fel négy „Szentendrei iskolához” tartozó ismert művészt (Vajda Lajos kivételével)!**

(Elérhető 4 x 1/2 = 2 pont)

Pl. Vajda Júlia azaz Richter Júlia (a kettőből csak az egyik értékelhető), Barcsay Jenő, Anna Margit, Bálint Endre, Czóbel Béla, Deim Pál, Gadányi Jenő, Kmetty János, Korniss Dezső, Szántó Piroska, Vaszkó Erzsébet, Schubert Ernő, Fekete Nagy Béla, Szín György, Trauner Sándor stb. Elfogadható a Vajda Lajos Stúdió kortárs alkotója is pl. fe Lugosi László.

Csak jó keresztnévvel együtt!

5) A „Felmutató ikonos önarckép” című alkotás Vajda fő műve. (1936. Pasztell, papír, 90x60 cm Magántulajdon)
Elemezze ezt a művet tartalmi és formai szempontból!

(Elérhető 6 pont)

Vajda Lajos életművének valószínűleg legfontosabb darabja. Művészi **élményeit** és kialakított **formaalkotó módszereit egyesíti** a képi mondanivaló érdekében. A bravúros **kontúrrajzú, anatómiailag pontos önportréját** komponálja egybe a sok képvariáció során **leegyszerűsített ikon motívummal**, melyhez gyermekkori belgrádi emlékei és főleg a szentendrei **pravoszláv egyházi** művészet ismerete kapcsolja. **Kompozíciós** módszerének kialakításához nagyban hozzájárul a Párizsban tanulmányozott **szovjet (orosz) filmművészetből** és **fotomontázsokból** leszűrt megoldás (ezt nevezte „**konstruktív szürrealista sematikának**”).

A **realista önportré** és az **elvonat, leegyszerűsített formaképzésű ortodox ikon** egybeolvasztása kifejezi Vajda vágyát a kelet- és nyugat-európai kultúrák közötti harmóniára. Az individuális **önarckép** és az **ikonfej metszéspontján kirajzolódik** a harmadik, az **emberi** és az **istenit** egyaránt magába foglaló arc. Az ibolyaszínű szemek **mindkét archoz egyaránt** tartozva e **szintézist** fejezik ki. A képen megjelenő kéz, mely a **Pantokrátor (mindenható, világbíró) Krisztus** szakrális mozdulatára utal, különös **torzított** formájával a történelem fenyegetését sejteti.

A felületi formákat az **érett pasztellszínek** és a gazdag **faktúra (felületi minőség)** alkotják. A kép jobboldalán, mintegy a figura vállán megjelenik a késői évek baljós szénrajzainak **rostos** struktúrája.

„Vajda azzal, hogy saját vonásait, az ikonok fennkölt mozdulatú sziluettjével egyesíti, a minden barbárság ellen tiltakozó tiszta szellemű humanitás jelképét teremteti meg.”

A megoldásban a szöveg gondolataiért, elsősorban kiemelt szavaiért, megállapításaiért kapható 1-1 pont. Egyéni, sajátos helytálló megközelítések hangsúlyozottan számítanak.

Irodalom:

Mándy Stefánia: *Vajda Lajos*, Képzőművészeti Alap Kiadó, Budapest, 1964.

Beke László: *Műalkotások elemzése*, Tankönyvkiadó, Budapest

Pataki Gábor: *Művészettörténet*, Tankönyvkiadó, Budapest

Petőcz György: *A Felmutató titkai* (<http://beszelo.c3.hu/galleytext/a-felmutato-titkai-petocz-gyorgy-tanulmánya>)

Felmutató ikonos önarckép (<http://mek.oszk.hu/05200/05262/html/elemzes.htm>)